
Jyotirvidya Vivekah

——
ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದ್ಯಾವಿವೇಕಃ

——
Document Information

Text title : Jyotirvidya Vivekah

File name : jyotirvidyAvivekaH.itx

Category : misc, sahitya, article, pradIptakumArananda

Location : doc_z_misc_general

Author : (Copyright) Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

Transliterated by : Pradipta Kumar Nanda

Proofread by : Pradipta Kumar Nanda

Acknowledge-Permission: (Copyright) Pradipta Kumar Nanda

Latest update : May 13, 2021

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

May 14, 2021

sanskritdocuments.org

ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದ್ಯಾವಿವೇಕಃ

ಲೇಖಕಃ - ನಂದಪ್ರದೀಪಕುಮಾರಃ

ಸಿದ್ಧಾಂತ-ಸಂಹಿತಾ-ಹೋರಾರೂಪಸ್ಕಂಧತ್ರಯಾತ್ಮನೇ .

ನಮೋ ಜ್ಯೋತಿಃ ಸ್ವರೂಪಾಯ ನಿಗಮಾಗಮಚಕ್ಷುಷೇ ..

ಇದಂ ಸಂಸ್ಕೃತವಾಚ್ಛಯಂ ವಿಶ್ವವಾಚ್ಛಯಸಮುದಾಯೇ ಮೂರ್ಧನ್ಯಮಿತಿ
ವಚನಂ ಸರ್ವಥಾ ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತಂ ಸತ್ಯಂಚ . ಅಸ್ಯ ಸರ್ವಾಂಗಪೂರ್ಣಂ ಕಲೇವರಂ
ಸರ್ವಾನಪಿ ವಿಶ್ವಜನಾನ್ ವಿಸ್ತಾಪಯತೀತಿ ನೈವಾತ್ಯುಕ್ತಿಃ . ವೇದಸ್ಯ ಷಡಂಗೇಷು
ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಹಿ ನಯನಮಿತಿ ಸ್ತೀರೀಕೃತಂ . ಯಚ್ಚೋಕ್ತಂ ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯೈಃ-
“ವೇದಚಕ್ಷುಃ ಕಿಲೇದಂ ಸ್ಮೃತಂ ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಮುಖ್ಯತಾ ಚಾಂಗಮಧ್ಯೇಽಸ್ಯ
ತೇನೋಚ್ಯತೇ .

ಸಂಯುತೋಽಪೀತರೈಃ ಕರ್ಣನಾಸಾದಿಭಿಃ ಚಕ್ಷುಷಾಂಗೇನ ಹೀನೋ ನ ಕಿಂಚಿತ್ಕರಃ
” ..

ಇತಿ . ಅನ್ಯತ್ರ ಲಗಧೇನಾಪಿ ಅಸ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವಂ ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತಂ . ಯಥೋಕ್ತಂ-

“ಯಥಾ ಶಿಖಾ ಮಯೂರಾಣಾಂ ನಾಗಾನಾಂ ಮಣಯೋ ಯಥಾ .

ತದ್ವತ್ಪ್ರೇದಾಂಗಶಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸಂಸ್ಥಿತಂ ”.. (ವೇ. ಜ್ಯೋ. -4)

ಅನೇನ ಶುಭಾಶುಭಫಲಕಥನಪುರಃಸರಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಿದಂ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣಂ
ವರೀವರ್ತಿ . ತಿಥಿವಾರಮುಹೂರ್ತಾದಿಕಂ ಜ್ಞಾತುಂ ಯಜ್ಞೀಯಕಾರ್ಯೇ
ಉಪಯುಕ್ತಸಮಯನಿರ್ಧಾರಣೇ ಚ ಅಸ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಂ ಮುಖ್ಯಮೇವ
ಪ್ರತಿಭಾತಿ . ನಿಖಿಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಗಗನಮಂಡಲೇ ಯಾನಿ ತೇಜೋಮಯಾನಿ
ಗ್ರಹ-ನಕ್ಷತ್ರವಿಂಬಾನಿ ಗತಿಮಯಾನಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ತಾನಿ ಸಮಷ್ಟಿರೂಪೇಣ
ಜ್ಯೋತಿಃ ಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯಂತೇ . ತೇಷು ಸದೈಕರೂಪಗತೀನಿ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ .
ದೈನಿಕಭಿನ್ನಗತಿಯುಕ್ತಾನಿ ತು ಗ್ರಹಸಂಜ್ಞಕಾನಿ ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ ಭವಂತಿ . ಅನ್ಯಾರ್ಥೇನ
ಸೂರ್ಯಾದೀನಾಂ ಗತಿರೇವಾತ್ರ ಜ್ಯೋತಿಃ . ಜ್ಯೋತಿನ್ ಶಬ್ದಾನ್ವತ್ಪರ್ಥೀಯೇ
ಅಚಿ ಪ್ರತ್ಯಯೇ ಕೃತೇ ಜ್ಯೋತಿಷಶಬ್ದೋ ನಿಷ್ಪನ್ನೋ ಜಾತಃ . ತದಧಿಕೃತ್ಯ ಕೃತೋ
ಗ್ರಂಥೋ ಜೌತಿಷಃ ಸೂರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತಾದಿಃ . ತದಧೀತೇ ತದ್ವೇದ ವಾ ಜ್ಯೌತಿಷಿಕಃ
. ಕೇಚಿಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದ್ಯಾರೂಪೇಽರ್ಥೇ ಜ್ಯೋತಿಷಮಿತಿ ಶಬ್ದಂ ರೂಢಮಿತಿ ವದಂತಿ
. ಆಕಾಶೀಯಜ್ಯೋತಿಷು ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯಮಾನೇಷು ಕೇಚನ ಅಮೃತಮಯಕಿರಣಾಃ,

ಕೇಚಿದ್ವಿಷಮಯಕಿರಣಾಃ, ಅಪರೇ ಕೇಚಿದುಭಯಮಿಶ್ರಕಿರಣಾಃ, ಕೇಚಿಚ್ಛ
 ಉಭಯಧರ್ಮಹೀನಕಿರಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ. ಏವಂವಿಧನಕ್ಷತ್ರಗ್ರಹತಾರಕಾದಿಜ್ಯೋತಿಃಪುಂಜಾನಾ
 ಸ್ಥಿತಿಗತಿ-ಪ್ರಭಾವಾದಿವರ್ಣನಾತ್ಮಕಂ ಖಲು ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರಂ ವೇದಾಂಗತ್ವೇನ
 ಸ್ಥಿರೀಕೃತಂ ಭಾರತೀಯೈಃ ವಿದ್ವಭಿಃ . ಮಾನವಃ ಸರ್ವದಾ ಸುಖಮಭಿಲಷತಿ
 . ತದೀಯಂ ಸಮಸ್ತಕಾರ್ಯಂ ಸಫಲಂ ಭವತು ಶುಭೇ ಸಮಯೇ ಭವತು
 ಇತ್ಯಭಿಲಾಷಂ ತಸ್ಯ ಮನಸಿ ಯದಾ ಜಾತಂ ತದಾ ತೇನ ಜ್ಯೋತಿಃಶಾಸ್ತ್ರಮನ್ವೇಷೀಕೃತಂ
 . ಕೇನೋಪಾಯೇನ ಅನಿಷ್ಟಕಾರಿಣ್ಯೋ ದಾರುಣಾ ಘಟಿಕಾಃ ತಂ ನ ನಿಪಾತಯೇಯುಃ
 ತಂ ಪ್ರತಿ ಆಶಂಕಾಂ ನ ಸಂಚಾರಯೇಯುಃ ಇತಿ ವಿಷಯೇ ಕೃತ್ಸ್ಮತಯಾ
 ಜ್ಞಾನಮಧಿಗಂತುಂ ತಸ್ಯ ಸರ್ವದಾ ಇಚ್ಛಾ ಬಲವತೀ ಜಾತಾ, ಯೇನ
 ಗ್ರಹಾದಿಜನಿತಬಾಧಾಃಸಗಮನಾತ್ ಪ್ರಾಗೇವ ತತ್ಪ್ರತಿಬಂಧಕರೂಪಕಂ ಜ್ಞಾನಂ
 ಲಬ್ಧುಂ ತೇನ ಸರ್ವದಾ ಸಂಚೇಷ್ಟ್ಯ ಮಾನವಜೀವನೇ ಜ್ಯೋತಿಷಸ್ಯ ಆವಶ್ಯಕತಾ
 ಸ್ಥಿರೀಕೃತಾ ನಿಶ್ಚಿತಾ . ಕಸ್ಮಿನ್ ಸಮಯೇ ಕಾ ಘಟನಾ ಘಟೀತ್, ಕದಾ ವಿಪದಃ
 ಸಂಭಾವನಾಸ್ತಿ, ಕದಾ ಭಾಗ್ಯೋದಯೋ ಭವೇತ್, ಕದಾ ರೋಗಾದಿಕಂ ನಶ್ಯಂತಿ
 ಇತ್ಯಾದಿಕಂ ನಿಖಿಲಜಿಜ್ಞಾಸಾಯಾಃ ಅಂತಃ ಕೇವಲಂ ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರಂ ಹಿ
 ಕರೋತಿ . ಏತಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾತ್ ವೇದಚಕ್ಷುಃರೂಪಮಿದಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ
 ಮಾನವಜಾತೀನಾಂ ಕೃತೇ ನಿತಾಂತಂ ಪ್ರಿಯಮಸ್ತಿ .

ವೈದಿಕಸಂಹಿತೇಭ್ಯಃ ಜ್ಯೋತಿಃಸೂತ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಲಗಧನಾಮಾ ಕಶ್ಚಿತ್ಮುನಿಃ ಪ್ರಾಕ್
 ಅಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯೋದ್ಭಾವನಂ ಚಕಾರ . ತತ್ಪ್ರಣಿತೋ ವೇದಾಂಗಜ್ಯೋತಿಷಾಖ್ಯೋ
 ಗ್ರಂಥಃ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದ್ಯಾಯಾಃ ಪ್ರಥಮತ್ವೇನ ಸ್ಥಿರೀಕೃತಃ . ಚತುರ್ಣಾಮಪಿ
 ವೇದಾನಾಂ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರಮಾಸೀತ್ . ಸಂಪ್ರತಿ ನಾಮವೇದಸ್ಯ
 ಜ್ಯೋತಿಷಂ ನೋಪಲಭ್ಯತೇ . ಋಗ್ವೇದಸ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಆರ್ಚಜ್ಯೋತಿಷಂ,
 ಷಟ್ಶಿಂಶತ್ಪದ್ಯಾತ್ಮಕಂ . ಯಜುರ್ವೇದಸ್ಯ ಯಾಜುಷಜ್ಯೋತಿಷಂ, ಊನಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ಪದ್ಯಾತ್ಮಕಂ
 . ಅಥರ್ವವೇದಸ್ಯ ಅಥರ್ವಣಜ್ಯೋತಿಷಂ, ದ್ವಿಷಷ್ಟ್ಯತ್ತರಶತಪದ್ಯಾತ್ಮಕಂ . ಏತೇಷಾಂ
 ತ್ರಯಾಣಾಂ ಜ್ಯೋತಿಷಾಣಾಂ ಕರ್ತಾಸ್ತಿ ಲಗಧಾಚಾರ್ಯೋ ನಿಃಸಂದೇಹಃ .
 ಕೋಽಯಂ ಲಗಧಃ ? ಇತಿ ವಿಷಯಂ ವಕ್ತುಂ ಸಂಪ್ರತಿ ನ ಕೋಽಪಿ ಸಕ್ಷಮಃ .
 ಯದ್ಭವತು ಯಜ್ಞವಿಧಾನಾಯ ಇದಂ ಶಾಸ್ತ್ರಾರಂಭ ಇತಿ ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯೇಣ
 ಸ್ವೀಕೃತಂ . ಯಚ್ಚೋಕ್ತಂ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿರೋಮಣ್ಯಾಂ-

“ವೇದಾಸ್ತಾವತ್ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವೃತ್ತಾ ಯಜ್ಞಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತೇ ತು ಕಾಲಾಶ್ರಯೇಣ .
 ಶಾಸ್ತ್ರಾದಸ್ಮಾತ್ ಕಾಲಬೋಧೋ ಯತಃ ಸ್ಯಾತ್ ವೇದಾಂಗತ್ವಂ ಜ್ಯೋತಿಷಸ್ಯೋಕ್ತಮಸ್ಮಾತ್
 ”.. ಇತಿ ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕಾಃ ಸೂರ್ಯಾದಯೋಽಷ್ಟಾದಶ ಋಷಯಃ
 ಸ್ಮರ್ಯಂತೇ . ಯದುಕ್ತಂ ಕಾಶ್ಯಪಸಂಹಿತಾಯಾಂ ನಾಮಾನಿ-
 “ಸೂರ್ಯಃ ಪಿತಾಮಹೋ ವ್ಯಾಸೋ ವಸಿಷ್ಠೋಽತ್ರಿಃ ಪರಾಶರಃ .

ಕಶ್ಯಪೋ ನಾರದೋ ಗರ್ಗೋ ಮರೀಚಿರ್ಮನುರಂಗಿರಾಃ ..

ರೋಮಶಃ ಪೌಲಿಶಶ್ಚೈವ ಚ್ಯವನೋ ಯವನೋ ಭೃಗುಃ .

ಶೌನಕೋಽಷ್ಟಾದಶಾಶ್ಚೈತೇ ಜ್ಯೋತಿಃಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕಾಃ ..

ಇತಿ . ಶಾಸ್ತ್ರಮಿದಮತಿಪುರಾತನಮಸ್ತಿ . ಅಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಮೂಲಬೀಜಾನಿ ವೇದೇಷು ದೃಷ್ಟಾನಿ ಭವಂತಿ . ತತ್ರ- “ಏಕಾ ಚ ಮೇ ತಿಸ್ರಶ್ಚ ಮೇ ಪಂಚ ಚ ಮೇ ಸಪ್ತ ಚ ಮೇ” “ಪ್ರಾತಃ ಜುಹೋತಿ, ಸಾಯಂ ಜುಹೋತಿ” (ತೈ0ಅ0-2/1/2) “ಏಕಾಷ್ಟಕಾಯಾಂ ವೀಕ್ಷೇರನ್ ಫಾಲ್ಗುನೀಪೂರ್ಣಮಾಸೇ ದೀಕ್ಷೇರನ್” (ತಾ0ಬ್ರಾ0-5/9/17) ಇತ್ಯಾದಿಷು ಮಂತ್ರೇಷು ಗಣಿತಾದಿಸಿದ್ಧಾಂತಾನಾಂ ವರ್ಣನಂ ಮಿಲತಿ .

ವೇದಾಂಭೂತಸ್ಯ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಂ ತು ಅತೀವ ವಿಶಾಲಂ . ವೇದಾಂಗಶ್ಚೈತಿಷಸ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ ಯೇ ಆಚಾರ್ಯಾಃ ಅಸ್ಮಿನ್ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ಕೃತಭೂರಿಪರಿಶ್ರಮಾಃ ಕೃತಾಸ್ತೇಷು ವರಾಹಮಿಹಿರಃ, ಆರ್ಯಭಟ್ಟಃ, ಬ್ರಹ್ಮಗುಪ್ತಃ, ಲಲ್ಲಾಚಾರ್ಯಃ, ಉತ್ಪಲಾಚಾರ್ಯಃ, ಶ್ರೀಪತಿಃ, ಭೋಜದೇವಃ, ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯಃ, ಕೇಶವಃ, ಗಣೇಶದೈವಜ್ಞಃ, ಜ್ಞಾನರಾಜಃ, ಕಮಲಾಕರಾದಯಶ್ಚ ಉದೀಯಮಾನಾ ಭವಂತಿ . ಇಮೇ ಆಚಾರ್ಯಾಃ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಸಂಬಂಧೀಯಾನ್ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮಾನ್ ಗ್ರಂಥಾನ್ ವಿರಚಿತವಂತಃ . ಆರ್ಷೇಷು ಅಷ್ಟಾದಶಾಚಾರ್ಯಾಃ ಸಿದ್ಧಾಂತಗ್ರಂಥಾಃ ಕೃತವಂತಃ . ಏತದತಿರಿಕ್ತಾಃ ಗೌರೀಜಾತಕಾದಿ ದೈವಗ್ರಂಥಾಃ, ಪರಾಶರ-ಜೈಮಿನೀಕೃತಾಃ ಆರ್ಷಗ್ರಂಥಾಃ, ವರಾಹಮಿಹಿರಾದಿಕೃತಾಃ ಪೌರುಷಗ್ರಂಥಾಃ ದೃಷ್ಟಿಪಥೇ ವಿಲಸಂತಿತಮಾಂ .

ಶಾಸ್ತ್ರಮಿದಂ ಸಂಹಿತಾಗಣಿತಜಾತಕಾಖ್ಯೇಷು ತ್ರಿಷು ಭಾಗೇಷು ಆತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಕಟೀಚಕಾರ . ಯಜ್ಞಾದೀನಾಂ ಪ್ರಾಕೃತವಿಧಾನಂ ಸಮುಚಿತಕಾಲೇ ಕರಣೀಯಮಿತಿ ನಿರ್ದಿಶ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರೋದ್ಭಾವನಂ ಸರ್ವಾದೌ ವೇದೇಷು ನಿಹಿತಂ . ಯಜ್ಞವಿಧಾನಸ್ಯ ಉಪಯುಕ್ತಂ ಕಾಲಂ ನಿರ್ದಿಶತಿ ಜ್ಯೋತಿಷಂ . ಏತನ್ಮಾದಸ್ಯ ಕಾಲವಿಧಾಯಕಮಿತಿ ನಾಮಾಂತರಂ ಶ್ರುತಂ . ಯದುಕ್ತಮಸ್ಯ ಮಹಿಮ್ನಿ-

“ವೇದಸ್ಯ ನಿರ್ಮಲಂ ಚಕ್ಷುಃ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಮಕಲ್ಮಷಂ .

ವಿನೈತದಖಿಲಂ ಶ್ರೌತಂ ಸ್ಮಾರ್ತಂ ಕರ್ಮ ನ ಸಿದ್ಧ್ಯತಿ” ..

ಇತಿ . ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ವಿಷಯಾಸ್ತ್ರಯಃ . ತಂತ್ರಂ ಸಂಹಿತಾ ಹೋರಾ ಚೇತಿ . ಸಿದ್ಧಾಂತೋ ನಾಮ ತಂತ್ರಂ . ಇದಂ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರಂ ಬೀಜಗಣಿತಂ ಪಾಟೀಗಣಿತಭೇದೇನ ದ್ವಿವಿಧಂ ಗ್ರಹಗತಿಸಂಬಂಧೀತಂ . ಹೋರಾ ತು ಜಾತಕ-ತಾಜಿಕಭೇದೇನ ದ್ವಿವಿಧಾ . ಇಯಮೇವ ಫಲಿತಜ್ಯೋತಿಷನಾಮ್ನಾ ಪರಿಚಿತಾ . ಸಂಹಿತಾಗ್ರಂಥಃ ಕಾಲಚಕ್ರಂ ವಿವೃಣೋತಿ, ಮುಹೂರ್ತಾದಿವಿಷಯಾನ್ ಉತ್ಪಾಪಯತಿ . ತತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗ್ರಂಥೇಷು ಆರ್ಷತ್ವೇನ ಸೂರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಃ . ಪಶ್ಚಾತ್ ಆರ್ಯಭಟ್ಟಸ್ಯ ಆರ್ಯಭಟೀಯಂ, ಲಲ್ಲಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯಧೀವೃದ್ಧಿತಂತ್ರಂ,

ವರಾಹಮಿಹಿರಸ್ಯ ಪಂಚಸಿದ್ಧಾಂತಿಕಾ, ಬ್ರಹ್ಮಗುಪ್ತಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಸ್ಪುಟಸಿದ್ಧಾಂತಃ, ಶ್ರೀಪತೇಃ ಸಿದ್ಧಾಂತಶೇಖರಃ, ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿರೋಮಣಿಃ, ಗಣೇಶಸ್ಯ ಗ್ರಹಲಾಘವಂ, ಕಮಲಾಕರಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತತತ್ತ್ವವಿವೇಕಃ, ಶತಾನಂದಸ್ಯ ಭಾಸ್ವತಿಃ, ಸಾಮಂತಚಂದ್ರಶೇಖರಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದರ್ಪಣಃ ಪ್ರಮುಖಾಃ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕಾ ಗ್ರಂಥಾಃ . ಹೋರಾಗ್ರಂಥೇಷು ಬೃಹತ್ಪರಾಶರಹೋರಾ ಆರ್ಷತ್ವೇನ ಸುವಿದಿತಾ . ವರಾಹಸ್ಯ ಬೃಹಜ್ಜಾತಕಂ, ವೈದ್ಯನಾಥಸ್ಯ ಜಾತಕಪಾರಿಜಾತಃ, ನೀಲಕಂಠಸ್ಯ ತಾಜಿಕನೀಲಕಂಠೀ, ಜೀವನಾಥಸ್ಯ ಭಾವಕುತೂಹಲಂ, ಗಣೇಶಸ್ಯ ಜಾತಕಾಲಂಕಾರಃ ಪ್ರಧಾನಾಃ ಗ್ರಂಥಾಃ ಸಂತಿ . ಸಂಹಿತಾತು ಭೃಗುಸಂಹಿತಾ, ಕಶ್ಯಪಸಂಹಿತಾ, ಗರ್ಗಸಂಹಿತಾ, ನಾರದಸಂಹಿತಾ ಚ ಆರ್ಷಾಃ . ವರಾಹಸ್ಯ ಬೃಹತ್ಸಂಹಿತಾ, ಕಲ್ಯಾಣವರ್ಮಣಃ ಸಾರಾವಲೀ, ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಮುಹೂರ್ತಮಾರ್ತಂಡಃ, ರಾಮಸ್ಯ ಮುಹೂರ್ತಚಿಂತಾಮಣಿಃ ಏವಂ ನರಪತೇಃ ನರಪತಿಜಯಚರ್ಯಾ ಸ್ವರೋದಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಾಶ್ಚ ಮಾನ್ಯಾಃ ಪರಿಗಣಿತಾಃ . ಏತದತಿರಿಕ್ತಾಃ ಕೇರಲಮತಪ್ರತಿಪಾದಕಾ ಕೇಚನ ರಮಲಚಿಂತಾಮಣಿಃ ರಮಲಾಮೃತಪ್ರಭೃತಯೋ ಗ್ರಂಥಾಃ, ಪ್ರಶ್ನಜ್ಞಾನಸಂಬಲಿತಾಃ ತಾಜಿಕನೀಲಕಂಠೀ, ತಾಜಿಕಭೂಷಣಪದ್ಧತಿಃ, ತಾಜಿಕತಂತ್ರಸಾರಪ್ರಭೃತಯಶ್ಚ ದೃಷ್ಟಿಪಥೇ ವಿಚರಂತಿ . ಶಕುನಶಾಸ್ತ್ರಂ ಸಂಹಿತಾಸ್ಕಂಧಭೂತಂ . ಅಪಿ ಚ ಹಸ್ತರೇಖಾದಿಸಂಬಲಿತಂ ಸಾಮುದ್ರಿಕಶಾಸ್ತ್ರಂ ಸ್ವರಶಾಸ್ತ್ರಂ, ಶಿಲ್ಪಕಲಾಸಂಯುಕ್ತಂ ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರಮಪಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಜ್ಞಾನೇಷು ಉಪನಿವದ್ಧಾ ಅಂತರ್ಭೂತಾಃ ದೃಶ್ಯಂತೇ . ನಿಷ್ಕರ್ಷಮೇತತ್ ಇದಂ ವಿಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಯಜ್ಞಪ್ರವರ್ತನಾಯ ಸೃಷ್ಟಂ . ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರಾನುಸಾರೇಣ ಬುದ್ಧೈರ್ಗೃಹೀತಂ . ತದೇವಾರ್ಯಭಟ್ಟೇನ ಪ್ರಕಾಶಿತಂ ವರಾಹಮಿಹಿರೇಣ ಚ ವಿವೇಚಿತಮಿತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಸಂಪ್ರತಿ ಮಾನವಜಾತೀನಾಮಶೇಷ ಸಾಧಯತಿ, ಸಾಧಯಿಷ್ಯತಿ ಚ . ಇತ್ಯಲಂ ಪಲ್ಲವಿತೇನ .

— ಲೇಖಕಃ - ನಂದಪ್ರದೀಪ್ತಕುಮಾರಃ

Written by Dr. Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

Jyotirvidya Vivekah

pdf was typeset on May 14, 2021

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

